

Brussel, 5.4.2017
COM(2017) 160 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**Derde jaarlijks verslag over de uitvoering van deel IV van de Overeenkomst waarbij een
associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds,
en Midden-Amerika, anderzijds**

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Derde jaarlijks verslag over de uitvoering van deel IV van de Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Midden-Amerika, anderzijds

1. Inleiding

2016 was het derde jaar van uitvoering van de handelspijler (deel IV) van de Overeenkomst tussen de EU en Midden-Amerika waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Midden-Amerika, anderzijds (hierna "de overeenkomst" genoemd)¹. Overeenkomstig artikel 13 van Verordening (EU) nr. 20/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2013 tot uitvoering van de bilaterale vrijwaringsclausule en het stabilisatiemechanisme voor bananen in de Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Midden-Amerika, anderzijds² (hierna "de verordening" genoemd), moet de Commissie een jaarlijks verslag indienen bij het Europees Parlement en de Raad. Dit verslag wordt ingediend ingevolge dat voorschrift.

2. ALGEMENE BEOORDELING: ONTWIKKELING VAN DE HANDEL

2.1. Methodologie

Overeenkomstig de in voorgaande verslagen³ over de uitvoering van de overeenkomst aangewende methodologie is de EU-invoer berekend aan de hand van de in oktober 2016 geëxtraheerde gegevens van Eurostat; de cijfers voor de EU-uitvoer naar Midden-Amerika zijn gebaseerd op de cijfers van Midden-Amerika. Aangezien deze laatste cijfers in US-dollar zijn uitgedrukt, zijn ze in euro omgezet op basis van de jaarlijkse wisselkoers die door Eurostat wordt gehanteerd⁴.

Uiteraard weerspiegelen de oorzaken van de schommelingen in het handelsverkeer tal van factoren en kunnen zij niet uitsluitend worden toegeschreven aan het bestaan van de overeenkomst of de bij de uitvoering ervan geboekte voortgang.

2.2. Ontwikkeling van de algemene handelsstromen met Midden-Amerika (goederen)

Uit cijfers van het Secretariaat voor Midden-Amerikaanse Economische Integratie (Sieca) blijkt dat enerzijds de handelsstromen tussen Midden-Amerikaanse landen en de rest van de wereld tussen 2014 en 2015 met 6 % zijn gedaald. Anderzijds zijn de handelsstromen van de EU met de rest van de wereld in dezelfde periode met 3,6 % gestegen (Eurostat). In de context van dit algemenere patroon, is de bilaterale handel tussen de EU en Midden-Amerika vrij veerkrachtig gebleken: de totale handelsstroom tussen de twee regio's nam slechts matig af (met 0,7 %) tot

¹ PB L 346 van 15.12.2012, blz. 3.

² PB L 17 van 19.1.2013, blz. 13.

³ COM(2016) 73 final.

⁴ De gemiddelde wisselkoersen voor EUR/USD waren 1,3281 in 2013, 1,3285 in 2014 en 1,1095 in 2015.

10,5 miljard EUR. De handelsbalans van de EU met Midden-Amerika vertoonde een positief saldo van 162 miljoen EUR in 2015 (na een tekort van 853 miljoen EUR het jaar daarvoor).

***De handelsstroom tussen de EU en Midden-Amerika en de jaarlijkse ontwikkeling ervan
(in miljoen EUR - 2015)***

Land	EU-uitvoer ^(*)		EU-invoer ^(**)		Totale stroom	
Costa Rica	1 312	23,1 %	2 250	-40,4 %	3 562	-35 %
Guatemala	1 194	22,3 %	865	25 %	2 059	23,3 %
Honduras	592	29,1 %	1 015	20,5 %	1 606	24 %
Nicaragua	379	54,2 %	326	14,5 %	705	32 %
Panama	1 278	8,2 %	555	26,1 %	1 833	13 %
El Salvador	603	29,8 %	195	5,5 %	798	23 %
TOTAAL	5 358	22 %	5 196	-16,8 %	10 526	-0,7 %

**Uitvoergegevens op basis van door elk land in de regio gerapporteerde cijfers*

*** Invoergegevens van Eurostat*

Bron: Eurostat en Sieca

In 2015 werd volgens cijfers van de Midden-Amerikaanse regio een algemene stijging van 22 % in de EU-uitvoer naar Midden-Amerika genoteerd, terwijl de EU-invoer uit Midden-Amerika met 16,8 % in waarde is gedaald. Er vallen echter algemene positieve ontwikkelingen vast te stellen in de handelsstromen tussen de EU en ieder afzonderlijk Midden-Amerikaans land, met uitzondering van Costa Rica, waarvoor de handel van 3,77 miljard EUR tot 2,25 miljard EUR is afgenomen doordat de uitvoer van kantoor- en telecommunicatieapparatuur door een grote multinational quasi volledig is weggevallen.

Voor het tweede jaar op rij heeft de verplaatsing naar Zuidoost-Azië van de activiteiten van de voorheen belangrijkste exporteur van IT-componenten er een aanzienlijke negatieve invloed gehad op de totale waarde van de uitvoer naar de EU. De invoer in de EU van kantoor- en telecommunicatieapparatuur uit Costa Rica is in 2015 met bijna 94 % afgenomen. De totale uitvoer van IT-apparatuur is gedaald van 2 372 miljoen EUR in 2013 tot slechts 147 miljoen EUR in 2015.

	2013	2014	2015	2013-15 % verschil
Kantoor- en telecommunicatieapparatuur	2 372	1 925	147	-93,8 %

Uitsplitsing naar productcategorie van de EU-invoer uit Midden-Amerika en jaarlijkse ontwikkeling (in miljoen EUR)

Bron: Eurostat en het directoraat-generaal Handel (DG TRADE)

Over het geheel genomen zijn in het derde jaar van de uitvoering van de overeenkomst - de sterke daling van de uitvoer van IT-componenten uit Costa Rica buiten beschouwing gelaten - de EU-uitvoer naar en de EU-invoer uit elk van de zes landen in de regio gestegen met meer dan 20 % in 8 van de 12 mogelijke combinaties van de uitvoer/invoer. Dit komt tot uiting in de totale handelsstromen, die met meer dan 20 % zijn toegenomen in 4 van de 6 landen (en met meer dan 10 % voor het vijfde land). Costa Rica is nog steeds het buitenbeentje in 2016 omwille van specifieke binnenlandse redenen die de komende jaren waarschijnlijk niet zullen aanhouden.

De concentratie van de Midden-Amerikaanse uitvoer naar de EU in een aantal belangrijke exportproducten houdt aan, hoewel het aantal naar de EU uitgevoerde producten in 2015 volgens Sieca⁵ is gestegen met 5,3 % ten opzichte van het voorgaande jaar, tot in totaal 1 615 producten (uit zes cijfers bestaande tarieflijnen van het Midden-Amerikaans geharmoniseerd systeem).

De volgende sectoren waren in 2015 de belangrijkste voor de invoer uit Midden-Amerika (volgens GS-post): plantaardige producten (51 %), levensmiddelen, dranken en tabak (11,1 %) en optische en fotografische instrumenten (8,1 %). De belangrijkste sectoren voor de uitvoer vanuit de EU naar de regio waren: machines en apparaten (23,8 %), producten van de chemische of aanverwante industrieën (22,6 %) en transportmiddelen (14,3 %).

De belangrijkste bestemming van de **EU-uitvoer naar Midden-Amerika** in 2015 was Costa Rica (25 %), gevolgd door Panama en Guatemala (respectievelijk 24 % en 22 %). De meest uitgevoerde producten in 2015 waren geneesmiddelen (11 % van de EU-uitvoer), gevolgd door motorvoertuigen (7 %) en van staal gemaakte artikelen (5 %).

Tegelijkertijd is in 2015 aanzienlijke groei geconstateerd in de Midden-Amerikaanse uitvoer van de volgende producten⁶:

- de EU-invoer van **optische en fotografische instrumenten** (GS 90) is met 46 % toegenomen (van 284,8 miljoen EUR tot 417 miljoen EUR);
- de EU-invoer van **medische apparatuur** is met 32 % gestegen (van 194 miljoen EUR tot 257 miljoen EUR);
- de invoer van **koffie** is met 33 % gestegen (van 702 miljoen EUR tot 935 miljoen EUR). De regio is erin geslaagd de verliezen ten gevolge van de koffieroestepidemie die in 2014 zware gevolgen had voor de koffieproductie en -uitvoer van Midden-Amerika te boven te komen.

De uitvoer van Guatemala naar de EU is gestegen van 691 miljoen EUR in 2014 tot 865 miljoen EUR in 2015. Een aantal van de uitgevoerde producten die in de lift zaten, zijn eetbare vruchten en noten (GS 08; stijging met meer dan 130 % tot 70 miljoen EUR), minerale

⁵ Secretaría de Integración Económica Centroamericana.

⁶ Bron: Eurostat, DG Handel.

ertsen (GS 26; stijging met 168 % tot 69,2 miljoen EUR) en eetbare groenten (GS 07; stijging met 30 % tot 50,3 miljoen EUR).

Nicaragua noteerde de grootste procentuele groei van handelsstromen (32 % in 2015). Deze dynamiek wordt gekenmerkt door een forse toename van zowel de EU-uitvoer naar Nicaragua (stijging met 54 %) als de EU-invoer vanuit het land (stijging met 14,5 % van 285 miljoen EUR tot 326,5 miljoen EUR). De toename van de EU-uitvoer naar Nicaragua was met name voor de volgende posten afgetekend: elektrische machines (GS 85; stijging met 141 % tot 87 miljoen EUR), postzegels en boeken (GS 49; stijging met 202 % tot 11 miljoen EUR) en rubber (GS 40; stijging met 63 %). Ook de toename van de invoer uit Nicaragua was aanzienlijk, in het bijzonder voor de volgende posten: eetbare vruchten en noten (GS 08; stijging tot 6,5 miljoen EUR), koffie (stijging met 47 % tot 94 miljoen EUR) en oliehoudende zaden (GS 12; stijging met 29 % van 25 miljoen EUR tot 35 miljoen EUR).

In de handelsstromen tussen Honduras en de EU kon ook een aanzienlijke stijging worden opgemerkt. De EU-uitvoer nam vooral onder de volgende posten toe: voor elektrische machines (GS 85) een stijging met 88 % tot 132 miljoen EUR, voor farmaceutische producten (GS 30) een stijging met 154 % en voor chemische producten (GS 38) een stijging met 98 %. De totale invoer in de EU is gestegen van 841 miljoen EUR in 2014 tot 1,01 miljard EUR in het volgende jaar. De grootste stijgingen onder traditionele producten waren voor: koffie (GS 09; stijging met 36 % van 447,3 miljoen EUR tot 607,5 miljoen EUR), tabak (GS 24; stijging met 56 %) en eetbare groenten (GS 07; stijging met 56 % van 11,6 miljoen EUR tot 19,3 miljoen EUR)⁷.

De EU-invoer uit Panama nam toe met 27 % als gevolg van de stijgingen onder posten zoals: banden (GS 4011; stijging met 72 % tot 62,4 miljoen EUR), voedsel voor dieren (GS 23; stijging met 123 % tot 7,6 miljoen EUR) en schepen en boten (GS 89; door grotere transacties in de scheepvaartsector meer dan verdubbeld tot 201 miljoen EUR). De uitvoer van koffie (GS 09) – geen traditioneel product in de uitvoer van Panama naar de EU – groeide ook met 66 %.

Aanzienlijke positieve veranderingen werden ook opgetekend in de EU-uitvoer naar Costa Rica (stijging met 23 %) en El Salvador (stijging met 30 %). In Costa Rica waren de stijgingen onder de volgende posten het meest opvallend: voor farmaceutische producten (GS 30; stijging met 21 %), voor voertuigen (GS 87; stijging met 79 %) en voor chemische producten (GS 38; stijging met 38 %). In El Salvador verdienen de stijgingen voor mechanische machines (GS 84; stijging met 53 %), elektrische machines (GS 85; stijging met 75 %) en medische hulpmiddelen (GS 90; stijging met 60 %) speciale aandacht.

2.3. Gebruik van tariefpreferenties in het kader van de overeenkomst

Het gebruik van tariefpreferenties uit hoofde van de overeenkomst kan worden geraamd door dat deel van de handelsstroom dat in het kader van de overeenkomst wordt gerealiseerd, in beschouwing te nemen. Hiervoor zijn gedetailleerde douanegegevens nodig. Midden-Amerika heeft de EU meegedeeld dat het met de databanken van de nationale douaneautoriteiten

⁷ Bron: Eurostat.

momenteel niet mogelijk is regelmatig gedetailleerde statistieken uit te wisselen om het gebruik van tariefpreferenties te analyseren. Alleen Costa Rica heeft de EU dergelijke gegevens verstrekt.

Uit de Costa Ricaanse statistieken voor 2015 blijkt dat 16,6 % van de totale EU-uitvoer naar Costa Rica werd verricht in het kader van de door de overeenkomst geboden voordelen en daarnaast 13,2 % van de tarieflijnen volledig werd geliberaliseerd. Wat de EU-invoer uit Midden-Amerika betreft, vond 53 % van deze handelsstroom (in waarde) in het kader van de overeenkomst plaats.

2.4. Gebruik van tariefcontingenten (TC's)

De overeenkomst voorziet in tariefcontingenten (TC's) die de andere partij een preferentiële tariefbehandeling toekennen tot aan de kwantitatieve drempel van het contingent. Boven die drempel is voor de invoer het meestbegunstigingstarief van toepassing.

In het kader van de associatieovereenkomst zijn aan Midden-Amerika acht TC's toegekend voor producten waarvoor vóór de inwerkingtreding van de overeenkomst geen preferentiële toegang tot de EU-markt gold. In 2015 heeft Midden-Amerika slechts voor twee categorieën (rietsuiker en rum) gebruikgemaakt van de beschikbare TC's voor producten die van oorsprong zijn uit Midden-Amerika.

Oorsprong	Producten	Eenheid	TC-volume	EU-invoer	Benuttings- graad
Midden-Amerika	Knoflook	Ton	550	0	0 %
	Rijst		22 000	0	0 %
	Vlees van runderen		10 450	0	0 %
	Champignons		275	0	0 %
	Maniokzetmeel (cassave)		5 000	0	0 %
	Suikermals		1 680	0	0 %
Midden-Amerika met uitzondering van Panama	Suiker	Liter zuivere alcohol	159 000	158 993	100 %
	Rum in recipiënt > 2 l		7 600	2 187	28,8 %

Door de EU aan Midden-Amerika toegekende TC's – Benutting in 2015

Naast de TC's heeft de EU aan Midden-Amerika ook voor 118 tarieflijnen een afwijking van de oorsprongsregels uit hoofde van specifieke contingenten toegekend. In het tweede jaar van toepassing (2015) bleef de invoer in het kader van deze contingenten zeer beperkt. Goederen die de preferentiële behandeling genoten waren onder meer tonijnzijden (Midden-Amerikaans

contingent; benuttingsgraad 18 %), slips en onderbroeken uit Costa Rica (benuttingsgraad 27 %), bustehouders uit Costa Rica (benuttingsgraad 100 %) en panty's uit El Salvador (benuttingsgraad 14 %).

Midden-Amerika heeft **de EU voor vier specifieke producten TC's** toegekend. EU-exporteurs maakten in 2015 van de door deze TC's geboden mogelijkheden gebruik, hoewel er nog een groeimarge bestaat, aangezien de huidige benuttingsgraden zelfs in het beste geval onder 50 % blijven:

Producten	Contingenten (ton)	Jaarlijkse stijging	Hoeveelheden (ton)	Benuttingsgraad
Gepekelde ham	990	45	260	26 %
Poedermelk	1 240	95	148	14 % ⁸
Kaas	2 345	150	1 155	44 % ⁹
Bereidingen van varkensvlees	990	45	51	4,9 %

Door Midden-Amerika aan de EU toegekende TC's – Benutting in 2015

2.5. Handel in diensten

Op het moment van schrijven waren de gegevens voor de handel in diensten voor 2015 niet beschikbaar (zoals bekend worden deze gegevens later beschikbaar dan die voor goederen), zodat de cijfers voor 2014 zullen worden onderzocht. De totale waarde bedroeg 5,9 miljard EUR dat jaar (een daling van 3 % ten opzichte van 2013). In 2014 bleef Panama de belangrijkste handelspartner voor diensten (53 % van de totale handelsstroom in diensten met de regio), gevolgd door Costa Rica (21 %) en Guatemala (13 %).

Land	2013			2014			%
	Krediet	Debet	Totaal	Krediet	Debet	Totaal	Totaal
Costa Rica	631,3	499,3	1130,6	678,1	563,2	1241,3	10 %
El Salvador	224,8	90,1	314,9	231,7	83,4	315,1	0 %
Guatemala	874,9	202,5	1077,4	535,2	225,8	761,0	-29 %
Honduras	195,0	187,4	382,4	160,3	89,6	249,9	-35 %
Nicaragua	204,7	48,7	253,4	153,7	91,1	244,8	-3 %
Panama	1456,4	1580,1	3036,5	1525,4	1644,4	3169,8	4 %
Totaal	3587,1	2608,1	6195,2	3284,4	2697,5	5981,9	-3 %

Handel in diensten tussen Midden-Amerika en de EU in 2014 (in miljoen EUR)

Bron: Eurostat

⁸ Gemiddeld percentage op basis van de beschikbare gegevens per Midden-Amerikaans land.

De handelscijfers van Honduras en Nicaragua – in totaal minder dan 300 miljoen EUR elk – veranderden tussen 2013 en 2014 aanzienlijk (in percent), met een dramatische afname aan de debetzijde (daling met 52 %) in het geval van Honduras en een bijna verdubbeling aan dezelfde zijde (stijging met 87 %) in het geval van Nicaragua.

Op de grotere markten van Panama, Costa Rica en Guatemala, en ook in El Salvador, werden meer gematigde wijzigingen vastgesteld (meestal kleiner dan 10 %).

3. ACTIVITEITEN VAN DE INSTANTIES DIE TOEZICHT HOUDEN OP DE UITVOERING

3.1. Subcomité Technische handelsbelemmeringen (TBT, Technical Barriers to Trade)

Op 2 juni 2016 behandelde het subcomité TBT de volgende onderwerpen via videoconferentie:

- de EU bracht specifieke punten van zorg bij de handel ter sprake met betrekking tot belastende registratieprocedures die vereist zijn om producten in Midden-Amerika op de markt te brengen, en het gebrek aan vooruitgang op het gebied van interne processen van technische harmonisatie;
- de EU legde een specifiek punt van zorg bij de handel voor met betrekking tot de invoering door Panama van technische voorschriften (voor roomijs, vruchtensappen en alcoholhoudende dranken);
- de EU toonde zich ook bezorgd over de in Guatemala vereiste "certificaten van vrije verkoop".

Ten slotte werd Midden-Amerika verzocht verdere vooruitgang te boeken met de daadwerkelijke uitvoering van een reeks regionale technische voorschriften die klaar zijn om te worden aangenomen om te zorgen voor follow-up van artikel 305 van de overeenkomst en regionale economische integratie verder te bevorderen.

3.2. Raad inzake handel en duurzame ontwikkeling

Van 14 tot en met 16 juni 2015 organiseerden de EU en Midden-Amerika bijeenkomsten van de instanties die toezicht houden op de uitvoering van de bepalingen aangaande handel en duurzame ontwikkeling van de overeenkomst (zie deel 4 hieronder).

3.3. Subcomité Intellectuele eigendom

Op 15 juni 2016 vond de derde bijeenkomst van het subcomité voor intellectuele-eigendomsrechten plaats. Er werd met name gesproken over:

- de bescherming en handhaving van intellectuele-eigendomsrechten in Midden-Amerika, meer bepaald in relatie tot geografische aanduidingen (GA's), en mogelijke manieren om registratieprocedures te stroomlijnen;
- mogelijke acties die een gunstig klimaat voor de eventuele overdracht van technologie (veelal in particuliere handen) zouden kunnen helpen creëren.

Op het gebied van GA's sprak de EU haar bezorgdheid uit over de lopende rechtszaken in Guatemala tussen "Parmigiano Reggiano" en "Prosciutto di Parma" en het lokale handelsmerk "Parma" alsook over de bekendmaking door Honduras van een lijst van vermeende soortnamen, waarvan sommige aanleiding geven tot bezorgdheid met betrekking tot mogelijke conflicten met GA's van de EU die middels de overeenkomst zijn beschermd.

Deze bijeenkomst bood tevens de gelegenheid om van gedachten te wisselen over mogelijke werkmethoden om de actualisering van de lijst van beschermde geografische aanduidingen te vergemakkelijken.

3.4. Subcomité Sanitaire en fytosanitaire aangelegenheden

Tijdens de derde vergadering van dit subcomité, die op 14 en 15 juni 2016 werd georganiseerd, wees de EU op het volgende:

- het belang voor Midden-Amerika om in de associatieovereenkomst vastgestelde procedures na te komen om ervoor te zorgen dat verzoeken om markttoegang tijdig en op transparante wijze worden behandeld, waaronder de goedkeuring van lijsten van vestiging en verificaties,
- het belang van het naleven van normen, richtsnoeren en aanbevelingen van de internationale normeringsorganisaties,
- de noodzaak om wetenschappelijk informatie voor te leggen ter ondersteuning van wetgeving en invoervoorschriften die afwijken van de internationale normen, en
- de noodzaak voor Midden-Amerikaanse landen om door te gaan met de tenuitvoerlegging van de bepalingen inzake regionale economische integratie die gericht zijn op het bevorderen van de handelsbetrekkingen.

3.5. Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels

Op 13 en 14 juni 2016 werden onder meer de volgende thema's besproken binnen dit subcomité:

- de nakoming van de verbintenissen van Midden-Amerika inzake regionale integratie op dit gebied, en
- het opstellen van twee toelichtingen met betrekking tot oorsprongsregels om door Midden-Amerika ondervonden praktische problemen op te lossen.

De partijen streefden naar overeenstemming over een gemeenschappelijke interpretatie van bepaalde aspecten van bijlage II middels toelichtingen betreffende de invulling van de certificaten inzake goederenverkeer EUR.1 en de passende behandeling van fouten of kleine tekortkomingen.

Bovendien zijn de partijen overeengekomen de classificatie te actualiseren vóór de inwerkingtreding van de laatste versie van de nomenclatuur van het geharmoniseerde systeem

van de Werelddouaneorganisatie (GS 2012). De definitieve lijst zal door de Associatieraad worden aangenomen via de schriftelijke procedure.

Ten slotte verzocht Midden-Amerika om de verlenging van de mogelijkheid tot cumulatie van tonijn van oorsprong uit Mexico en Chili. De EU zegde toe om deze kwestie te analyseren, op voorwaarde dat de nodige samenwerking tussen de landen plaatsvindt.

3.6. Subcomité Markttoegang voor goederen

Tijdens de bijeenkomst van dit subcomité op 13 juni 2016 namen de partijen de toezeggingen door die tijdens de voorgaande bijeenkomsten waren gedaan en bespraken ze kwesties die de EU aanbelangen, met name:

- de toezegging van Costa Rica om zijn accijnsregeling voor bier te herzien,
- de toezegging van Costa Rica om met ingang van 1 oktober 2017 de fiscale discriminatie van gedistilleerde dranken te beëindigen (zoals bepaald in de overeenkomst),
- het feit dat Nicaragua een vergoeding aanrekent voor het scannen van goederen bij grensposten, en
- Honduras' stelsel van invoervergunningen voor de invoer van uien.

De EU en Midden-Amerika waren het erover eens dat toegang tot betrouwbare, actuele en gedetailleerde statistieken van groot belang is voor het handelsbeleid en ze verbonden zich ertoe op regionaal niveau cijfers te blijven uitwisselen.

3.7. Ad-hocvergadering over overheidsopdrachten

De partijen kwamen overeen om een tijdelijke technische ad-hocwerkgroep overheidsopdrachten te creëren die voor het eerst is bijeengekomen op 16 juni 2016. Hoewel bij de overeenkomst geen subcomité over dit onderwerp is opgericht, is duidelijk geworden dat het wenselijk is om overheidsopdrachten in het kader van de overeenkomst te behandelen. De partijen hebben informatie uitgewisseld over de wetgeving in verschillende Midden-Amerikaanse landen en de overeenstemming ervan met de bepalingen van de overeenkomst. De EU belichtte met name onlangs door de Panamese autoriteiten aangenomen praktijken die in het licht van de overeenkomst moesten worden herzien. Gezien bepalingen van de Panamese wet inzake overheidsopdrachten momenteel worden herzien, heeft de EU er bij Panama op aangedrongen de nodige veranderingen in de wetgeving door te voeren.

3.8. Associatiecomité

Het Associatiecomité heeft tijdens zijn derde bijeenkomst, op 23 juni 2016, de stand van zaken van de werkzaamheden van de verschillende subcomités opgemaakt en andere handelsgerelateerde kwesties besproken.

De EU lichtte het belang van volledige bescherming van GA's in Midden-Amerika toe en uitte haar bezorgdheid in verband met recente praktijken in Guatemala en Honduras. Voorts

herinnerde de EU aan de toezeggingen van Midden-Amerika om zich naar best vermogen in te spannen bij de uitvoering van internationaal overeengekomen normen, onder meer met betrekking tot financiële diensten en de bestrijding van witwaspraktijken, financiering van terrorisme en belastingfraude. De EU stelde haar initiatieven inzake vennootschapsbelasting voor (pan-EU-lijst, BEPS) en verzocht Midden-Amerika op dit gebied samen te werken.

Ook drong de EU er bij Costa Rica op aan om zoals overeengekomen in hun gemeenschappelijke verklaring een einde te maken aan de fiscale discriminatie die thans van toepassing is op bier en verzocht zij Panama het hoofdstuk in de overeenkomst betreffende overheidsopdrachten na te leven.

Wat regionale economische integratie betreft, gaf Midden-Amerika aan dat op de nakoming van de toezeggingen aan de EU nauwlettend was toegezien door de Raad van Ministers van Economie en Handel van Midden-Amerika (COMIECO) in het kader van Sieca. De EU benadrukte het belang van het zo spoedig mogelijk uitvoeren van bepaalde technische voorschriften.

Wat de wijzigingen van de overeenkomst in verband met de toetreding van Kroatië tot de EU betreft, erkenden de partijen dat er ondanks enige vooruitgang nog steeds grote verschillen qua benadering bestaan wat betreft de methode voor het beoordelen van eventuele compensaties naar aanleiding van de toetreding van Kroatië. De EU heeft Midden-Amerika aangespoord een constructieve benadering te hanteren, vooral omdat de EU reeds met al haar andere preferentiële partners in Latijns-Amerika gesprekken heeft afgerond, met bevredigende oplossingen voor beide partijen. Besloten werd de dialoog voort te zetten, met de bedoeling zo snel mogelijk overeenstemming te bereiken.

4. NALEVING VAN DE VERPLICHTINGEN OP HET GEBIED VAN HANDEL EN DUURZAME ONTWIKKELING

4.1 Institutionele aspecten

De derde bijeenkomst van de Raad inzake handel en duurzame ontwikkeling werd op 15 en 16 juni 2016 in Honduras gehouden.

De raad heeft informatie uitgewisseld over aan arbeid en milieu gerelateerde kwesties, met inbegrip van thema's zoals de sociale dialoog, niet-discriminatie, verantwoordelijke waardeketens, de circulaire economie en de handel in wilde dieren. De EU bracht de mededeling "Handel voor iedereen" onder de aandacht, waarvan met name de op waarden gestoelde agenda relevant is voor de Raad inzake handel en duurzame ontwikkeling.

Een vergadering van het forum voor de dialoog met het maatschappelijk middenveld – bestaande uit vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit de EU en Midden-Amerika – vond plaats op 17 juni 2016. Hierop waren vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld uit alle Midden-Amerikaanse landen met uitzondering van Panama en uit de EU aanwezig. Er werd ook een workshop over handelsregelingen en -praktijken met het oog op duurzame ontwikkeling georganiseerd en een vergadering met leden van adviesgroepen uit beide regio's. Vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld

legden een gezamenlijke verklaring voor aan de raad. Deze zegde toe in een later stadium daarop te zullen reageren. Voor meer informatie: zie <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-3rd-eu-central-america>.

4.2. Uitvoering van verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)

Tijdens de bijeenkomst van de Raad inzake handel en duurzame ontwikkeling hebben de partijen verslag uitgebracht over hun uitvoering van de IAO-verdragen en over recente ontwikkelingen op wetgevend gebied. El Salvador en Guatemala antwoordden op vragen van de EU over het Verdrag van de IAO betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen die tijdens de internationale arbeidsconferentie de week voordien respectievelijk werden behandeld als ernstige zaak en als zeer ernstige en urgente zaak.

Opgemerkt werd dat de tenuitvoerlegging door El Salvador en Guatemala van IAO-Verdrag nr. 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht in juni 2016 was besproken in de IAO-toezichtmechanismen, naar aanleiding van gevallen van geweld en moorden op vertegenwoordigers van de werknemers. De EU zal de situatie op de voet blijven volgen en de samenwerking met de IAO op dit gebied bevorderen.

4.3. Uitvoering van multilaterale milieuovereenkomsten

Tijdens de bijeenkomst van de raad hebben de partijen ook van gedachten gewisseld over milieukwesties en onder andere Costa Rica lichtte zijn strategie toe om gebruik te maken van zijn ambitieuze doelstellingen voor een koolstofarme economie om innovatie te stimuleren in productieve sectoren zoals de koffieproductie en de veehouderij. De EU bracht ontwikkelingen zoals het pakket circulaire economie en het actieplan tegen de illegale handel in wilde dieren en planten onder de aandacht.

De Midden-Amerikaanse partijen en de EU wezen erop dat zij tijdens de conferentie van de partijen bij CITES in september 2016 hadden samengewerkt rond een aantal kwesties, onder meer door steun van de EU voor een voorstel van Guatemala en drie andere leden van CITES om de handel in alle soorten *Dalbergia* (palissander) te reguleren.

4.4. Ontwikkeling van een positieve agenda voor handel en duurzame ontwikkeling

Er is verder gedebatteerd over de ontwikkeling van een positieve agenda, met een aantal uiteenlopende standpunten over de voornaamste doelstelling van die activiteiten. Een voorstel om begin 2017 een evenement te organiseren over verantwoordelijke mondiale waardeketens kreeg algemene steun.

5. UITVOERING VAN DE VERORDENING (STABILISATIEMECHANISME VOOR BANANEN)

De overeenkomst voorziet in een preferentieel douanerecht op bananen voor ieder Midden-Amerikaans land onder rubriek 0803.00.19 (verse bananen) sinds de datum van inwerkingtreding van de overeenkomst tot het jaar 2020 (aangegeven in een tariefverlagingstabel per jaar en per land). Deze bijzondere regeling is gebaseerd op een

stabiliseringsclausule, waarin werd voorzien in een jaarlijks drempelvolumen voor de invoer uit de landen van Midden-Amerika tijdens de overgangsperiode.

Indien als gevolg van de verlaging van de douanerechten de invoer van bananen dusdanig wordt dat deze ernstige schade voor de bananensector in de EU veroorzaakt of dreigt te veroorzaken, stelt de verordening de passende procedures vast om ernstige schade aan deze sector te vermijden. Derhalve heeft de Commissie, overeenkomstig de artikelen 3 en 13 van de verordening, toezicht gehouden op de ontwikkeling van de invoer van bananen uit Midden-Amerikaanse landen om na te gaan of aan de voorwaarden van de verordening om een vrijwaringsonderzoek te beginnen of voorafgaande toezichtmaatregelen in te voeren, werd voldaan.

Hoewel de invoer van bananen uit Guatemala in 2015 27 % boven de drempelwaarde uitsteeg, heeft de Commissie geen vrijwaringsonderzoek of tenuitvoerlegging van voorafgaande toezichtmaatregelen ingeleid en evenmin verzoeken hiertoe ontvangen. Deze invoer werd niet beschouwd als bedreiging voor de bananensector in de EU. Tegelijkertijd kwamen de andere Midden-Amerikaanse landen lang niet aan hun drempelwaarden in het kader van het stabilisatiemechanisme. In feite was het totale volume waarvoor in Midden-Amerika de preferentiële behandeling genoten werd eind 2015 goed voor slechts 65 % van de vastgestelde drempelwaarde.

Land	Benut volume	Drempelwaarde	%
GUATEMALA	79 068 834	62 500 000	127
HONDURAS	4 440 601	62 500 000	7
NICARAGUA	8 389 294	12 500 000	67
PANAMA	207 829 771	468 750 000	44
COSTA RICA	927 260 997	1 281 250 000	72
EL SALVADOR	0	2 500 000	0
TOTAAL	1 226 989 497	1 890 000 000	65

De invoer in 2015 van bananen in het kader van het stabilisatiemechanisme (in kg)

6. CONCLUSIE

Drie jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst vordert het tenuitvoerleggingsproces gestaag en functioneert het institutionele kader van de overeenkomst goed.

Ondanks negatieve algemene tendenzen in de Midden-Amerikaanse handelsomgeving is in de handelsstromen van de EU met Midden-Amerika een tamelijk sterke positieve ontwikkeling merkbaar. De verplaatsing van de activiteiten van een belangrijke regionale exporteur van IT-componenten in Midden-Amerika heeft nog steeds een sterk negatief effect – zoals het geval was in 2014 – hoewel de overige uitvoer uit Midden-Amerika naar de EU in 2015 met gemiddeld 13,8 % steeg, met de belangrijke bijdrage van het herstel van de uitvoer door de koffie-industrie, die met 34 % steeg ten opzichte van het voorgaande jaar. De EU-uitvoer naar Midden-Amerika hield gelijke tred met dit niveau van groei, met een stijging van liefst 22 % ten opzichte van 2015.

Ondanks deze forse groei blijft de benuttingsgraad van bestaande preferenties voor de EU-uitvoer naar Midden-Amerika aan de lage kant, maar voor de EU-invoer uit de regio zijn de cijfers beter. Mogelijk zijn in de EU verdere communicatie-inspanningen nodig om de voordelen die de overeenkomst EU-exporteurs kan bieden beter onder de aandacht te brengen. De Commissie blijft betrokken bij acties die marktdeelnemers bewuster moeten maken van de kansen die de overeenkomst biedt. Actie vanwege de lidstaten zou ook relevant kunnen zijn.

Aangezien de tariefcontingenten nog niet ten volle worden benut, zijn er voor marktdeelnemers duidelijk nog mogelijkheden om de handelsbetrekkingen uit te breiden.

Met betrekking tot het stabilisatiemechanisme voor bananen bleef de totale invoer uit Midden-Amerika over het algemeen stabiel en duidelijk onder de gecumuleerde drempelwaarden. Hoewel de invoer van bananen uit Guatemala de drempelwaarde overschreed, werd het niet nodig geacht een schorsing van de preferentiële douanerechten te overwegen, omdat de overschrijding niet geacht werd de EU-markt te destabiliseren.

Op het gebied van de handel in diensten, daalden de handelsstromen tussen de twee regio's in 2014 licht tot 5,9 miljard EUR. Panama, Costa Rica en Guatemala blijven de belangrijkste handelspartners in deze economische ruimte. De handelsreeks is echter nog steeds te beperkt om het effect van de overeenkomst op de handel in diensten te kunnen beoordelen.

Een prioriteit voor de EU zal zijn om de positieve samenwerking met Midden-Amerika te blijven handhaven en versterken met als gemeenschappelijke doelstelling de juiste tenuitvoerlegging van de overeenkomst door alle betrokken actoren. Marktdeelnemers, consumenten en maatschappelijke organisaties uit beide regio's zullen op die manier ten volle kunnen profiteren van de door de overeenkomst ontstane mogelijkheden en hierop kunnen voortbouwen, om zo een wederzijds voordelige relatie verder te consolideren.

De correcte werking van de instellingen in het kader van de overeenkomst is essentieel voor een goede tenuitvoerlegging. Zij vormen het forum waar de discussie kan worden aangegaan en voor alle partijen aanvaardbare oplossingen kunnen worden gezocht voor diverse problemen gaande van de naleving van de afspraken in het kader van de verschillende titels van de overeenkomst (bijvoorbeeld op het gebied van handel en duurzame ontwikkeling, overheidsopdrachten enz.) tot vraagstukken in verband met markttoegang en helpen over het algemeen bij het op gestructureerde en onderling overeengekomen wijze aanpakken van uitdagingen op het gebied van de tenuitvoerlegging.

In dit verband waren meer recente inspanningen gericht op samenwerking inzake arbeidskwesties en milieunormen, met een bredere visie op het gebied van deelname van het maatschappelijk middenveld, sociale dialoog, circulaire economie en waardeketens - allemaal in overeenstemming met het bestaande EU-handelsbeleid.¹⁰

De Commissie zal zich samen met Midden-Amerika blijven inzetten in het tenuitvoerleggingsproces en alle problemen in verband met de tenuitvoerlegging van de overeenkomst die door ondernemingen, burgers of andere belanghebbenden worden

¹⁰ Zie beleidsdocument "Handel voor iedereen" (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf).

aangekaart, blijven aanpakken. Zij roept ook de EU-lidstaten en het Europees Parlement op actief aan dit proces te blijven bijdragen.